

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

แนวคิดเชิงปรัชญาในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน

ชื่อผู้เขียน

นายสัญญา สะสอง

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาปรัชญา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร. พิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์ ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญย์ นิลเกษ กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ น้อย พงษ์สนธิ์ กรรมการ

บทคัดย่อ

แนวคิดเชิงปรัชญาในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน เป็นการวิจัยแนวคิดเชิงปรัชญา 2 สาขา คือ อภิปรัชญา และจริยศาสตร์ ที่ปรากฏในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน 10 เรื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวคิดและวิธีคิดเชิงปรัชญาที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าไทอีสาน ทั้งก่อนและหลังได้รับอิทธิพลของพุทธปรัชญา จากวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน

จากการวิจัยพบว่า ชนเผ่าไทอีสานมีแนวคิดเชิงอภิปรัชญาเกี่ยวกับโลก มนุษย์ และสิ่งเหนือธรรมชาติในลักษณะปฏิสัมพันธ์กัน คือ โลกและมนุษย์ถูกสร้างโดยพญาแถน ซึ่งเป็นผีที่ยิ่งใหญ่ที่สุด พระองค์ทรงควบคุมให้โลกและมนุษย์ดำเนินไปตามกฎเกณฑ์ที่พระองค์ทรงวางไว้ ซึ่งมนุษย์สามารถไปมาหาสู่กับโลกของพญาแถนและโลกของมนุษย์เหล่าอื่นได้ในชีวิตจริง และพากันให้ความความเคารพยำเกรงในธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ เพราะเชื่อว่าธรรมชาติมีผีคอยปกป้องคุ้มครองอยู่ ซึ่งแนวคิดแบบนี้เรียกว่าสัพพัตถเวณนิยมหรือวิญญานนิยมก็ได้ ต่อมาเมื่อนับถือพระพุทธศาสนาที่เชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมที่ว่า มนุษย์เกิดมาจากกรรมเก่าที่ทำไว้ในอดีต และยังสามารถเกิดเป็นอย่างอื่นได้อีกจากการสร้างกรรมใหม่ ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงเชื่อเรื่องผีในฐานะสิ่งเหนือธรรมชาติที่สามารถให้คุณให้โทษกับมนุษย์ได้

จากแนวคิดแบบปฏิสัมพันธ์นี้ นำไปสู่วิธีคิดแบบองค์รวม คือ การคิดเชื่อมโยงมนุษยชาติ และสิ่งเหนือธรรมชาติเข้าด้วยกัน ไม่ได้แบ่งแยกส่วนใดส่วนหนึ่งอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดจากกัน และวิธีคิดตามคติความเชื่อ คือ เมื่อชนเผ่าไทอีสานมีปัญหา อันเกิดจากการเจ็บป่วยที่ดีหรือภัยทางธรรมชาติก็ดี ต่างพากันเชื่อว่าเกิดจากอำนาจของสิ่งเหนือธรรมชาติที่บันดาลให้เป็นไป จึงต้องเช่นสรวง บูชาเพื่อให้สิ่งเหนือธรรมชาติพอใจ เป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์

กับสิ่งเหนือธรรมชาติโดยผ่านพิธีกรรมต่างๆ ตลอดจนการมุ่งสร้างกรรมดี ตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนาควบคู่กันไป

สำหรับโลกทัศน์เชิงจริยศาสตร์ ที่ปรากฏในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน เป็นผลสืบเนื่องมาจากความเชื่อเชิงอภิปรายในเรื่องผี ในฐานะเป็นผู้สร้าง กำหนด ควบคุม ดูแลมนุษย์และโลก ทำให้ชนเผ่าไทอีสานพากันการปฏิบัติ เช่น สรวง บูชา เพื่อให้ผีพอใจและประทานในสิ่งที่ตนปรารถนา ตลอดจนการประพุดตามฮีตคองโบราณ และความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมตามคติทางพระพุทธศาสนา ก็นำมาสู่การสร้างบุญกุศล บำเพ็ญบารมีต่างๆ เพื่อจะได้ไปเกิดในภพภูมิที่ดีต่อไป ซึ่งการปฏิบัติตามฮีตคองนี้ เป็นไปตามเงื่อนไขของสังคมแต่ละท้องถิ่น ไม่มีเกณฑ์ตัดสินตายตัวแน่นอน ส่วนเกณฑ์ตัดสินการกระทำเป็นบุญ หรือ บาป ตามหลักพระพุทธศาสนานั้น ตายตัว เป็นแบบสมบูรณนิยม

แนวคิดเชิงปรัชญาของชนเผ่าไทอีสานที่ปรากฏในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานนั้น มีลักษณะพิเศษและโดดเด่น ตรงที่ไม่ได้เป็นเพียงการใช้แนวคิดทางปรัชญาในการแสวงหาความรู้เพื่อความรู้เท่านั้น แต่ได้นำแนวคิดทางปรัชญามาสู่การปฏิบัติ จนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่สืบเนื่องยาวนานมาจนถึงปัจจุบัน

Thesis Title	A Philosophical Thought in Isan Folk Literature		
Author	Mr. Sanya Sasong		
M.A.	Philosophy		
Examining Committee	Lect. Dr. Phisit Kotsupho	Chairman	
	Assoc. Prof. Dr. Boon Nilaket	Member	
	Asst. Prof. Noi Pongsanit	Member	

ABSTRACT

This thesis entitled “A philosophical thought in Isan folk literature” is a study of Metaphysical and Ethical thoughts in 10 Isan folk literary works. Its objectives are to analyze philosophical thought and to analyze the way of thought of Tai – Isan race before and after being influenced by Buddhist philosophy.

It was found that Tai – Isan race believed in the interrelation between the world, human beings and supernatural entity. The world and human beings were created by the King Thaen, the Greatest Spirit. He is the controller of all things. World and human beings have to move on according to the rules set up by him. Human beings always keep in touch with the world of the King Thaen as well as the world of other beings. They paid respects to natural and supernatural things in the belief that nature was protected and watched over by spirits which can be called Pantheism or Animism. When they turned to Buddhism they accepted the teaching of the law of Kamma which goes “Human beings are in one hand the products of their own previous deeds, and in the other hand, they are to be born in the others forms by initiation of new deeds.” In the same time, believing in spirit as supernatural entity which be able to create benefits or harms to human beings was retained.

This interaction of two different trends of thought leads to the holistic way of thought, i.e. ; to integrate human beings nature and supernatural entity, without partially

looking and traditional way of thought that goes like this. Whenever they got into troubles caused by sickness or by some other natural disasters, they believed that the misfortune caused by supernatural demons. To make them satisfied, the propitiatory sacrifice has to be performed. Besides sacrifice to spirits, they also make merit according to Buddhist principles.

Ethical perspective as found in Isan folk literature is based on Metaphysical belief in spirit as the creator determiner controller and watcher over of human beings and the world. It is followed that Tai – Isan race had performed the propitiatory sacrifice adoration to spirits to make them satisfied and to gain the gains they wished. At the same time, they also followed the rules of ancient tradition (Heet – Kong) and the principles of Buddhism which lead to making merits and performing various wholesome deeds in order to be born in a good world in the next life. The justification on this ancient tradition is different depend on the social condition of each community. There is no fixed for this. Justification on Buddhist principle, however, is Absolutism.

Philosophical thought as found in Tai – Isan folk literature has its own specific and outstanding characteristics. This philosophy is not only for searching after knowledge for knowledge but also is to bring down the philosophical thought into daily practice. This is the identity of Tai – Isan race philosophy which had been succeeded consecutively up to now.